

Reactie Consultatie

Wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling

Koepel Gepensioneerden in samenwerking met Actuarieel Adviesbureau Confident B.V.

A. Samenvatting

In het Ontwerpbesluit worden de kaders gesteld voor gelijke aanpassingen met spreiden bij de solidaire premieregeling.

Conclusie

Het in consultatie voorliggende ontwerpbesluit kwalificeren wij als:

- Volstrekt overbodig, de doelstelling kan op veel eenvoudiger wijze worden gerealiseerd
- Onvoldoende onderbouwd, en onvoldoende technisch en qua communicatie uitgewerkt
- Onnodig complicerend, complex en zelfs voor deskundigen moeilijk te begrijpen
- Niet meer uitlegbaar aan deelnemers en pensioengerechtigden
- Onnodige beperking van de noodzakelijke beleidsvrijheid van pensioenfondsen

Wij zijn van mening dat dit ontwerpbesluit niet moet worden aangenomen.

Hoofdpunten en risico's

- Het ontwerpbesluit betreft in feite niet het realiseren van gelijke verhogingen (dat was al geregeld in de Pensioenwet), maar de administratieve verwerking van spreiding m.b.t. fluctuaties in het overrendement (financiële resultaat).
- In het oorspronkelijk amendement en wetsvoorstel van Palland¹ stond: 'Deze wijziging verbetert zowel de uitvoerbaarheid als uitlegbaarheid van de solidaire premieovereenkomst aanzienlijk'. Dit blijkt nu achteraf niet waar. Het risico dat ook dit complexe ontwerpbesluit op administratieve en communicatieve uitvoeringsproblemen gaat stranden, lijkt – gezien de opnieuw summiere onderbouwing, toetsing en verdere complicering – dan ook zeer groot.
- Het ontwerpbesluit richt zich primair op de pensioenuitvoerders. Aan de communicatie, uitlegbaarheid en begrijpelijkheid wordt in het wetsontwerp geen enkele (inhoudelijke) aandacht besteed. Dit is een groot risico. Het introduceren van nieuwe begrippen als spreidings- en uitkeringsvermogen zal (naast de bestaande begrippen als solidariteitsreserve, beschermings- en overrendement) de communicatie met deelnemers en pensioengerechtigden nodeloos ingewikkelder en onbegrijpelijker maken. Pensioengerechtigden zullen dit niet meer kunnen volgen en afhaken, hetgeen opnieuw een daling in het pensioenvertrouwen tot gevolg zal hebben.

Oplossing

- Het is niet noodzakelijk om een gecompliceerd en voor deelnemers niet te begrijpen systeem van uitkerings- en spreidingsvermogen te introduceren. Volstaan kan worden met het eenvoudigweg spreiden van het overrendement over een beperkte periode van bijvoorbeeld drie jaar middels een collectieve spreidingsreserve. Eventueel, maar niet verplicht of noodzakelijk, kan deze spreidingsreserve zo wenselijk gecombineerd worden met de solidariteitsreserve, waardoor nog een efficiency- en stabiliteitsvoordeel zou kunnen ontstaan. Beperkte herverdelingseffecten die hierdoor wellicht ontstaan, kunnen net als de andere geaccepteerde beperkte herverdelingseffecten binnen de groep pensioengerechtigden, gewoon worden geaccepteerd. De groep gepensioneerden betreft immers een solidaire groep.
- Uit een tiental transitieplannen blijkt inmiddels dat het realiseren van gelijke uitkeringen ook bij wisselende overrendementen in de praktijk uitstekend gerealiseerd kan worden o.b.v. de huidige wet (inclusief het nader gewijzigde verwerkte amendement van Palland eind 2022)
- Met name blijkt dat bij het hanteren van de zogenaamde Ortec-methode² in combinatie met drie jaar spreiding in combinatie met een bescheiden solidariteitsreserve, voldoende stabiele (en dus minimaal gelijke) uitkeringen gerealiseerd kunnen worden en kortingen grotendeels voorkomen kunnen worden.

¹ <https://www.werkenaanonspensioen.nl/binaries/werkenaanonspensioen/documenten/publicaties/2022/12/22/amendement-uitkeringscollectief-in-de-solidaire-premieregeling/Amendement+Uitkeringscollectief+in+de+solidaire+premieregeling.pdf>

² <https://www.werkenaanonspensioen.nl/documenten/rapporten/2023/05/10/ortec-finance---hogere-en-stabielere-pensioenen-dankzij-solidariteitsreserve>

B. Toelichting

Onderstaand lichten wij nog een aantal opvallende punten en strijdigheden in het wetsontwerp toe

1. Toetreding van nieuwe pensioengerechtigden kan onevenwichtig uitpakken in combinatie met Ortec-methode
In combinatie met de Ortec-methode kan toetreding van nieuwe pensioengerechtigden tot de collectieve uitkeringsfase mogelijk tot ongewenste of onevenwichtige resultaten leiden. Het wetsontwerp dient hierop te worden getoetst en zo nodig te worden aangepast. Hieronder geven wij kort een voorbeeld.

Voorbeeld o.b.v. een negatieve spreidingsreserve op moment van toetreding:
Stel dat de spreidingsreserve -10% bedraagt. De pensioenuitkering wordt dan dus op pensioendatum 10% hoger dan overeenkomt met het ingebrachte pensioenkapitaal. Daarna wordt (bij onveranderd rendement) deze verhoogde uitkering niet meer verlaagd zoals in de lijn der verwachting zou liggen, omdat de Ortec-methode de verlaagde uitkering dan aanvult vanuit de solidariteitsreserve (voor zover aanwezig). Wil deze methode onder verschillende economische omstandigheden en scenario's evenwichtig uitwerken, dan veronderstelt dat nadrukkelijk dat de mate waarin het vermogen van een deelnemer in de jaren vlak voor pensioendatum aangepast wordt, in lijn ligt (en afgestemd wordt) op de aanpassingen van het vermogen voor het collectief van pensioengerechtigden. Deze vereiste aanpassing en afstemming ontbreekt in het wetsontwerp.
2. Voorgestelde wetsontwerp lijkt strijdig met Art 63 a lid 5
Art 63 a lid 5 stelt dat de spreiding van beleggingsresultaten plaatsvindt met gesloten cohorten. De spreiding wordt uitsluitend toegepast op deelnemers die al vanaf het begin van de spreidingsperiode gepensioneerd zijn. Bij een spreidingsperiode van bijvoorbeeld 5 jaar betekent dit dat deelnemers die 4 jaar of minder gepensioneerd zijn een andere aanpassing krijgen dan de gepensioneerden die al 5 jaar of langer met pensioen zijn. Het doel van het oorspronkelijke amendement Palland was nu juist om alle gepensioneerden dezelfde pensioenaanpassing te geven. Dat lijkt nu door dit wetsontwerp doorbroken te worden. Art 63 a en art 10a lijken dus met elkaar in strijd. Het wetsontwerp lost dit probleem niet op.
3. Asymptotisch of geheugenloos spreiden
Geheugenloos spreiden is als methodiek geïntroduceerd omdat het administratief eenvoudiger is. Voor het bepalen van de pensioenaanpassing is het niet noodzakelijk de spreidingsresultaten uit het hele verleden bij te houden. Bij asymptotisch spreiden over 5 jaar wordt in het eerste jaar 1/5e deel (20%) van het resultaat in rekening gebracht, in het 2e jaar 16%, in het 3e jaar 12,8% etc. Na 10 jaar staat er dan nog een deel (10,7%) open. Dit deel zal in het algemeen klein zijn t.o.v. de som van de bijdragen van de 9 meer recente jaren. Doordat het wetsontwerp vasthoudt aan de eis dat het volledige overrendement van enig jaar na 10 jaar toegekend moet zijn, wordt dit asymptotische (geheugenloos) spreiden weer opnieuw erg gecompliceerd gemaakt. Dat heeft tot gevolg dat alle toekenningen van de voorgaande 10 jaar bijgehouden moeten worden. Het 'geheugenloos' asymptotisch spreiden wordt daarmee administratief weer opnieuw onnodig ingewikkeld en is in de voorgestelde vorm volstrekt overbodig.
4. Art 5c
Volgens dit artikel moet vanaf 5 jaar voor pensioendatum aan de deelnemers gemeld worden hoeveel vermogen er in de spreidingsreserve zit en welke gevolgen dat heeft voor de verwachte uitkering. Echter ook langer van tevoren moeten de deelnemers geïnformeerd worden over de verwachte uitkeringen in drie verschillende scenario's. Het zou onjuist en niet transparant zijn om dan geen rekening te houden met een bijdrage aan de spreidingsreserve ten laste van het individuele pensioenvermogen. Dit vereist aanpassing van het wetsontwerp.

Het gevolg is ook dat niet alleen in het UPO het pensioen op de pensioendatum moet worden vermeld, maar ook de verwachte aanpassingen in de eerste (spreidings)jaren daarna, hetgeen forse consequenties heeft voor de communicatie en begrijpelijkheid. Ook dit dient nader geregeld te worden.
5. Ontwerpbesluit art 1ca lid 3 is niet volledig
Dit artikel luidt: De pensioenuitvoerder bepaalt het financiële resultaat als gevolg van het behaalde beschermingsrendement en overrendement als bedoeld in artikel 10a, vierde lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 28a, vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, voor alle pensioengerechtigden. Uit dit financiële resultaat van het collectief van pensioengerechtigden **wordt het beschermingsrendement, dat volledige bescherming biedt** voor het renterisico, ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat, toebedeeld aan het uitkeringsvermogen van iedere pensioengerechtigde.

In dit artikel wordt ten onrechte niet de situatie van een niet volledig beschermingsrendement uitgewerkt en benoemd, zoals dat overigens wel wordt vermeld in de MvT : “De pensioenuitvoerder kan er in haar fondsbeleid onderbouwd voor kiezen om in de eerste stap minder dan 100% beschermingsrendement toe te kennen. Dit heeft tot gevolg dat pensioengerechtigden onderling renterisico delen via het overrendement”

Indien de pensioenuitvoerder niet het volledige beschermingsrendement wil toekennen, dan ontstaan herverdelingseffecten die er bijvoorbeeld voor kunnen zorgen dat positieve overrendementen negatief worden of omgekeerd. Dit creëert naar verwachting ongewenste bijna niet op te lossen communicatieproblemen naar gepensioneerden.

6. Hoog/laag constructies

Het wetsontwerp houdt geen rekening met de verwerkings- en communicatiegevolgen van het hanteren van hoog/laag-constructies bij pensioenuitkeringen. Dit dient aangepast te worden

7. Sigaar uit eigen doos

In de MvT noemt de minister het spreiden van resultaten een sigaar uit eigen doos. Deze opmerking was terecht omdat voor iedere deelnemer het spreidingseffect individueel werd vastgesteld en verrekend. In het wetsontwerp worden het spreidingsresultaat collectief gedeeld en daarna individueel toegerekend, waardoor opnieuw herverdelingseffecten ontstaan. In het wetsontwerp wordt niet geregeld welke mate van herverdeling acceptabel is. Wij adviseren in het wetsontwerp te regelen dat pensioenuitvoerders de mate van herverdeling steeds moeten toetsen aan een eigen norm. Dit alles om te voorkomen dat niet duidelijk is in welke mate de sigaar uit eigen doos of uit andermans doos komt.